

Suport INsular i zones de baixa densitat en la transició cap a una Economia més CIRCULAR

Eix de prioritat – Prioritat d'inversió – Objectiu específic 3-1-1

Eix de prioritat 3: Protegir i promoure els recursos naturals i culturals mediterranis

<https://interreg-med.eu/>

Paquet d'avaluació d'INCIRCLE: Informe marc d'avaluació de l'estratègia (Versió resumida)

D. 4.4.1: Paquet de replicació d'INCIRCLE

WP4: Transferència

Activitat 4.1: Avaluació per millorar: avaluació i recepció d'estratègies regionals i nacionals

Col·laborador encarregat: Agència de l'Energia i l'Aigua

Autors: Manuel Sapiano, Julia Bonello, Aaron Cutajar

Índex

1. Introducció	3
2. Model INCIRCLE	3
3. Esquema dels plans d'avaluació turística.....	4
4. Descripció del Marc d'Avaluació	5
5. Guia per a l'aplicació del Marc d'Avaluació	6
5,1. Classificació de les mesures	6
Referències	8
Apèndix	9

1. Introducció

El present document forma part de l'Entrega 4.1.1: Paquet d'avaluació d'INCIRCLE – Marc d'Avaluació d'Estratègies. El Paquet d'Avaluació està format per dos documents separats: l'Informe Marc d'Avaluació de les Estratègies i la Plantilla de Resum de l'Estratègia Sintètica. L'Informe Marc d'Avaluació de les Estratègies està resumit a l'efecte del paquet de replicació d'INCIRCLE (Entrega 4.4.1).

El Paquet d'Avaluació d'INCIRCLE s'utilitza per avaluar l'estratègia turística regional/nacional creada, amb la intenció de millorar la circularitat de les destinacions turístiques abordades en els diferents territoris socis replicants dins del Projecte INCIRCLE. La formació de l'Estratègia Circular de Turisme es realitza amb el suport del Model Operatiu INCIRCLE (Entrega 3.1.1), el Conjunt INCIRCLE d'Indicadors Circulars de Turisme (Entrega 3.3.1), i els informes d'Avaluació sobre l'estat actual del turisme circular als territoris associats (Entrega 3.5.3). Aquest informe ofereix un marc d'avaluació, que s'utilitzarà per provar l'alineació de l'estratègia creada amb els principis circulars establerts en el model INCIRCLE. El marc utilitza diferents mètriques¹ i mesures per provar la circularitat d'aquestes estratègies proposades. El Paquet d'avaluació d'INCIRCLE té el potencial de transferència per ser utilitzat i aplicat a diferents àmbits turístics, fora de la competència del Projecte INCIRCLE.

Aquest informe recaptarà primer el Model Operatiu INCIRCLE i els seus 5 principis circulars, creats pel Parc Científic AREA. A continuació, es detallaran diferents esquemes d'avaluació turística, eines i indicadors circulars de turisme, creats per l'Escola d'Estudis Avançats Sant Anna (SSSA). A continuació, es procedirà a explicar el marc d'avaluació creat i la seva aplicació. Finalment, s'exposaran les directrius sobre l'aplicació del marc d'avaluació.

2. Model INCIRCLE

L'enfocament INCIRCLE estableix les seves bases a partir dels següents principis d'Economia Circular (CE per les seves sigles en anglès):

- Reduir:

El primer principi que defineix un model circular és dissenyar a partir de residus. De fet, en aquest model els residus no existeixen, perquè es consideren capital econòmic, natural i social, i per tant es mantenen en ús durant el major temps possible. Les polítiques turístiques poden promoure aquest principi, considerant accions on es minimitza la producció de residus, i s'optimitza l'ús dels recursos.

¹ "Mètrica" es refereix a qualsevol qüestió normativa habilitadora que investigui substancialment la presència o l'absència de mesures adequades en l'estratègia. No obstant això, al llarg d'aquest informe, seran anomenades "mètriques".

- Regenerar:

La idea que hi ha darrere d'aquest enfocament és, d'una banda, optimitzar el bucle de recursos circulant els components i materials dels productes tant en els bucles tècnics com en els bucles biològics, recollint-los i substituint-los a cada nivell del procés de reutilització. I, d'altra banda, intentar desmaterialitzar al màxim els recursos relacionats amb el turisme mitjançant la seva virtualització. Per tant, el turisme s'ha d'integrar amb altres activitats econòmiques, generant sinergies entre les activitats turístiques i locals.

- Redissenyar:

El compliment del principi de replantejament es basa en una forta consciència sobre els impactes que les decisions determinen sobre els recursos a través de les capitals, en totes les fases del cicle de vida dels productes i serveis. A causa del seu caràcter transversal, les polítiques turístiques necessiten especialment aquest tipus d'enfocament, que pot considerar tots els sectors en què repercuteix aquest fenomen.

- Innovar:

Tenir una visió a llarg termini és una necessitat perquè inspira explícitament i implícitament les accions individuals. Les polítiques locals circulars s'han d'inspirar en la visió a llarg termini del Pacte Verd Europeu de la Comissió Europea, i ser fortament innovadores, utilitzant noves idees o mètodes, preveient diferents escenaris i donant lloc a nous desenvolupaments locals.

- Revalorar:

Aquest principi fa referència a la capacitat dels responsables de la presa de decisions per mantenir el valor dels recursos i productes en diferents cicles econòmics. Aquest principi requereix específicament una millora de la capacitat global dels cicles fins al cicle de reciclatge. El reciclatge podria referir-se al procés de conversió de matèries primeres secundàries i/o subproductes en nous materials, components o productes de millor qualitat, funcionalitat millorada i/o un valor superior.

3. Esquema dels plans d'avaluació turística

En aquest apartat es detallaran els diferents esquemes d'avaluació turística que s'han utilitzat en els sectors turístics. Una anàlisi més profunda es pot trobar a l'Entrega 3.1.1.

L'Organització Mundial del Turisme (OMT) de les Nacions Unides va emetre un informe base titulat "La integració dels patrons de consum i producció sostenibles en les polítiques turístiques", revelant que els responsables polítics són conscients de la necessitat de desenvolupar el turisme de manera sostenible. (World Tourism Organization and United Nations Environment Programme, 2019). Iniciatives com el Sistema d'Ecogestió i Auditoria de la UE (EMAS) es van crear amb el propòsit

d'animar els operadors turístics a millorar el seu rendiment ambiental dins del sector. De la mateixa manera, a través de l'etiqueta ecològica de la UE, implementada voluntàriament per les empreses per tal de mostrar als clients que els productes i/o serveis que s'ofereixen han estat sotmesos a una anàlisi del cicle de vida amb la idea de minimitzar el seu impacte ambiental.

Desenvolupat per l'Agència Europea del Medi Ambient, el Mecanisme d'Informació Turística i Ambiental (TOUERM) utilitza indicadors aplicables a la política "per reflectir tant els impactes ambientals com les tendències de sostenibilitat a escala europea". (European Commission, 2016, p. 8). El Sistema Europeu d'Indicadors Turístics (ETIS) es basa en això, mitjançant l'ús d'indicadors formulats específicament per al seu ús en destinacions turístiques. SSSA ha desenvolupat un marc de mesurament i un conjunt d'indicadors de turisme circular a l'efecte del Projecte INCIRCLE (Entrega 3.3.1). El marc es basa en quatre capitals; natural, social, construït, humà i en tres nivells; micro, meso i macro. El marc també inclou els cinc principis del model d'economia circular.

A través del procés d'investigació i cartografia d'indicadors de circularitat i sostenibilitat, s'han creat els quadres de comandament clau de l'economia circular del turisme (CET-KPI). El model INCIRCLE consta de dos quadres de comandament: un dirigit als responsables de la presa de decisions de les destinacions turístiques (TDDM per les seves sigles en anglès) i un altre dirigit als responsables de la presa de decisions de les indústries turístiques (TIDM per les seves sigles en anglès). Atès que el model adreçat als TDDM fa referència al nivell macro d'anàlisi -la destinació turística-, els CET-KPI del quadre de comandament han de cobrir una àmplia gamma de situacions.

D'altra banda, el 2019, la Comunitat de Turisme Sostenible MED va oferir un conjunt de recomanacions polítiques per abordar les qüestions més urgents relacionades amb el turisme costaner i marítim a la Mediterrània. Aquestes recomanacions són les següents:

1. Seguiment de la sostenibilitat: on són les llacunes de coneixement en la formulació de polítiques turístiques? Seguiment de la sostenibilitat: on són les llacunes de coneixement en la formulació de polítiques turístiques?
2. Reduir els impactes ambientals, culturals i socials del turisme mediterrani.
3. Garantir un creixement econòmic sostenible i responsable i la prosperitat a la Mediterrània a través del turisme. Quina és la millor manera d'abordar la complexitat del sector turístic, inclosos els actors locals, els responsables de la presa de decisions i els consumidors?
4. Establir mecanismes de governança que condueixin a la gran varietat d'actors cap a un turisme més sostenible i responsable (MED Sustainable Tourism Community, 2019, p. 3).

El Projecte INCIRCLE es basarà en aquestes recomanacions polítiques i els resultats d'aquesta Entrega poden ajudar a contribuir a això.

4. Descripció del Marc d'Avaluació

El marc es va desenvolupar utilitzant indicadors, si escau, de l'ETIS i del quadre de comandament INCIRCLE CET-KPI (Entrega 3.3.1). És important esmentar que aquests indicadors han estat desenvolupats amb la intenció d'avaluar la circularitat d'una destinació turística, incloses les empreses turístiques, més que d'una estratègia (o una política). Per aquestes raons, els indicadors havien de ser reescrits i reformulats per ser aplicables per a l'avaluació de l'estratègia.

Per a cadascun dels 5 principis d'INCIRCLE hi ha 4 mètriques, cadascuna d'elles centrada en un pilar INCIRCLE diferent; l'aigua, l'energia, els residus i la mobilitat, mentre que una 5a mètrica adopta un enfocament horitzontal per al conjunt del sector turístic, basat en el principi específic que s'aborda. Cadascuna de les 5 mètriques engloba 5 mesures que ajudaran a l'avaluació de l'estratègia (visualització a l'Annex). Les 125 mesures creades resultants han estat elaborades a través d'una investigació acurada sobre mesures, esquemes d'avaluació i eines preexistents, relatives als 4 pilars i al sector turístic.

Les ponderacions s'assignen a cada mètrica respectiva, d'acord amb la seva importància relativa donant suport a la consecució de cada principi INCIRCLE. Cadascuna de les 5 mètriques rep una **puntuació ponderada**. Les primeres 4 mètriques tenen una puntuació de 2, mentre que la 5a mètrica horitzontal té una puntuació de 4. Es va decidir augmentar la puntuació a cada mètrica horitzontal, ja que aborda la circularitat a nivell del sector turístic, més que a nivell d'entitat o lloc.

A més, per a cadascuna de les 25 mètriques, hi ha 5 mesures més, que serviran per assignar **valoracions**. Les diferents mesures qüestionen fins a quin nivell s'alineen les estratègies proposades amb els principis de circularitat. Totes les mesures (un total de 125) tenen una qualificació màxima de 2, segons si les mesures estan representades en l'estratègia o no.

Per això:

$$\sum Total\ Score = Score_{Reduce} + Score_{Regenerate} + Score_{Rethink} + Score_{Innovate} + Score_{Revalue}$$
$$Score\ Reduce = \frac{\sum_{n=1}^5 (W_{Metric} \times R_{Measure})}{5}$$

S'assumeix que W està puntuat, i R és la valoració.

El mateix càlcul es pot realitzar per a cadascun dels principis INCIRCLE posteriors.

** La puntuació màxima per a un sol principi és de **24**.

La puntuació màxima total de l'estratègia avaluada és **120**.

5. Guia per a l'aplicació del Marc d'Avaluació

Aquest apartat proporciona representació visual per a una explicació més profunda de les mètriques i mesures que componen el marc d'avaluació a utilitzar per avaluar les estratègies proposades. Per a la llista completa i l'explicació d'aquestes mesures, consulteu la versió final de l'Informe Marc d'Avaluació de les Estratègies.

Metrics.xlsx

5.1. Classificació de les mesures

La qualificació d'aquestes mesures es determina a través d'un sistema de classificació. Aquesta classificació varia de 0 a 2 i la puntuació s'assigna segons la quantitat de mesures presents. D'acord amb aquestes especificacions, es pot calcular una puntuació global per a cada estratègia. Com més alta sigui la nota, més circular serà. Per a la puntuació de les estratègies, es tindrà en compte un llinar mínim. Les notes calculades es presentaran de manera que permeti que una gamma més àmplia de resultats caigui en una extensió variable del concepte "circular", en lloc de categoritzar l'estratègia pròpiament com a circular o no circular.

Per exemple, sota el principi Reduir, hi ha tres tipus de classificacions per a les següents mesures:

- Mesura - Instruments legislatius:

- Les notes s'han d'assignar d'acord amb la presència d'instruments legislatius relacionats amb l'eficiència de l'ús de l'aigua i la regulació de l'adopció de tecnologies d'eficiència de l'ús de l'aigua. Una **nota de zero** si no hi ha instruments legislatius o una **nota de 2** si hi ha instruments legislatius.

En aquest cas, hi ha dues opcions: 0 per a cap mesura (instruments legislatius), i 2 si hi ha mesures (instruments legislatius).

- Mesura - Incentius financers positius:

- Les puntuacions s'han d'assignar en funció de la presència d'incentius financers. Això és, una **nota de zero** s'atorga si no hi ha incentius, una **puntuació d'1** si hi ha incentius per a la millora de les infraestructures o per a l'adopció de tecnologies eficients de l'aigua, o una **nota de 2** si existeixen ambdós tipus d'incentius.

En aquest cas, hi ha tres opcions, 0 per a cap mesura, 1 per a la presència d'un o altre tipus de mesura, i 2 per a la presència d'ambdós tipus de mesures.

- Mesura – Iniciatives de sensibilització i compromís:

- Les puntuacions s'han d'assignar d'acord amb si hi ha iniciatives de sensibilització / compromís o no. S'atorga una **nota de zero** quan no s'ofereix cap contingut de consciència / compromís, una **nota d'1** si una campanya de sensibilització sobre l'aigua és adreçada a la població general o específicament al sector turístic en el seu conjunt o és dirigida als operadors turístics, mentre que s'assignarà una nota de 2 si intervenen ambdós tipus de campanya.

Aquí, hi ha tres opcions, 0 per a cap mesura, 1 per a la presència d'un o altre tipus de mesura (però hi ha tres possibilitats), i 2 per a la presència d'ambdues mesures específiques de turisme.

Referències

Commissió Europea. (2016). *Sistema europeu d'indicadors turístics. Conjunt d'eines ETIS per a la gestió sostenible de destinacions*. Luxemburg: Oficina de Publicacions de la Unió Europea.

Comunitat MED de Turisme Sostenible. (Setembre 2019). *Recomanacions polítiques*. Recuperat d'Interreg Mediterranean Sustainable Tourism: https://sustainable-tourism.interreg-med.eu/fileadmin/user_upload/Sites/Sustainable_Tourism/horizontal_project/BTM_Documents/Policy_Recommendations/Policy_Recommendations.pdf

Organització Mundial del Turisme i Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient. (2019). *Informe base sobre la integració dels patrons de consum i producció sostenibles en les polítiques turístiques*. Madrid: UNWTO. doi:<https://doi.org/10.18111/9789284420605>

